

53005204: สาขาวิชาทฤษฎีศิลป์

คำสำคัญ: หลังอาณานิคม/ ศิลปะร่วมสมัย

ชญาวัฒน์ ปัญญาเพชร: ศิลปะร่วมสมัยไทยภายใต้แนวคิดหลังอาณานิคมในทศวรรษที่ 1990. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ.ดร.นรินทร์ รัตนจันทร์. 203 หน้า.

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพที่มีวัตถุประสงค์ศึกษาภาพรวมวาทกรรมศิลปะร่วมสมัยไทย ศึกษาปฏิบัติการเชิงสุนทรีย์ของศิลปินไทยภายใต้กรอบแนวคิดหลังอาณานิคม และการสังเคราะห์แนวคิดเชิงวิพากษ์ของศิลปินร่วมสมัยไทยในช่วงทศวรรษที่ (2530) 1990s

จากการศึกษาพบว่าศิลปะร่วมสมัยในประเทศไทยดำเนินไปตามกรอบความคิดชาตินิยมทางวัฒนธรรมที่มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมไปตามยุคสมัยจนถึงทศวรรษที่ 2530 ยุคโลกาภิวัตน์ สัญญาความเป็นชาติถูกท้าทายช่วงชิงการผลิตนิยามความหมายที่สะท้อนอยู่ในปฏิบัติการเชิงสุนทรีย์ของศิลปินไทยร่วมสมัย การวิเคราะห์ปฏิบัติการเชิงสุนทรีย์ของศิลปินไทยที่ผู้วิจัยเลือกนำมาศึกษา ได้แก่ ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช นาวิน ลาวัลย์ชัยกุล และสุธี คุณาวิชยานนท์ ในกรณีของฤกษ์ฤทธิ์ศิลปินไทยที่อาศัยอยู่ต่างประเทศมีการใช้กลวิธีตอบโต้และวิพากษ์วาทกรรมอาณานิคมภายในสถาบันศิลปวัฒนธรรมของโลกตะวันตกโดยตรง และผลิตกระบวนการลูกผสมทางวัฒนธรรมมาต่อรองความเชื่อที่เป็นอุดมคติทางวัฒนธรรมของชาติตะวันตกและชาติไทย ส่วนปฏิบัติการเชิงสุนทรีย์ของนาวินและสุธี เป็นปฏิกิริยาที่เกิดขึ้นจากผลกระทบของยุคโลกาภิวัตน์ที่วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาสร้างการครอบงำในสังคมไทย ศิลปินทั้งสองคนได้ท้าทายการรับรู้ความเป็นชาติโดยการนำเสนอภาพตัวแทนทางวัฒนธรรมที่สวนกระแสและลดความสำคัญกับคุณค่าชาตินิยมทางวัฒนธรรมในประเทศ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบความกำกวมขัดแย้งในแนวคิดเชิงวิพากษ์ของศิลปินในประเทศที่เป็นการท้าทายนั้น เกิดขึ้นจากการตอบสนองของการดำรงอยู่ของความเป็นชาติไทย

ภาควิชาทฤษฎีศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์.....

53005204: MAJOR: ART THEORY

KEY WORD: POSTCOLONIALISM/ CONTEMPORARY ART

CHAYAWAT PANYAPHET: THAI CONTEMPORARY ART UNDER POSTCOLONIALISM
IN 1990S. THESIS ADVISOR: ASSOC.PROF.NARIN RUTTANACHUN. 203 pp.

This quality research has purposed of studying the discourse of Thai contemporary art, the artistic practices of Thai artists in postcolonialism, and synthesizing the critical thinking of Thai contemporary artist in 1990s.

The research found that Thai contemporary art had operated under cultural nationalism in which its accommodate to Thai history context. Until globalization era in 1990s, the contested signs of nation that reflected in the artistic practice of Thai contemporary artists. Three Thai artist, Rirkrit Tiranvanija, Navin Rawanchaikul and Sutee Kunavichayanont are selected as the example of analyzing of artistic practices in postcolonialism. Rirkrit Tiranvanija who is Thai artist living abroad. His artistic practice directly countered and critiqued to colonial discourse in art and culture of the western institution, and also produced cultural hybridity to negotiating the utopian vision of western and Thai culture. Navin and Sutee's artistic practices who were effected from the domination of western culture in globalization era. Their practice challenged the narrative of Thai nation, opposed and devalued Thai cultural nationalism. In addition, this research found about the conceptual ambivalence in critical thinking of artists in Thailand due to its respond to being of Thai nation.

Department of Art Theory

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature.....

Academic Year 2014

Thesis Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ รัตนจันทร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์จนเสร็จสิ้น แม้ว่าท่านจะหมดหน้าที่การเป็นอาจารย์ประจำที่มหาวิทยาลัยศิลปากรแล้ว แต่ท่านก็ยังคงทำหน้าที่ความเป็นอาจารย์แก่ศิษย์ให้คำปรึกษาชี้แนะโดยมาตลอด ตลอดจน อาจารย์อุทิศ อติมานะ ที่เป็นผู้จุดประกายความคิดในประเด็นความสนใจและคอยยินดีเป็นที่ปรึกษา เสนอแนะข้อคิดเห็นทางวิชาการที่สำคัญ ต่างๆมากมาย รวมถึงอาจารย์ ดร.ปรมพร ศิริกุลชยานนท์ ผู้ให้ความเมตตาตลอดตั้งแต่การเข้ามาเรียนในสาขาทัศนศิลป์โดยเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาถึงการเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์นี้อาจไม่สามารถสำเร็จได้หากขาดความเมตตาจาก ดร.วสันต์ ปัญญาแก้ว และการเสียสละเวลาของ ดร.พลวัต ประพัฒน์ทอง อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่เดินทางไกลมาเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกในการสอบวิทยานิพนธ์ให้แก่ข้าพเจ้า รวมถึงเป็นผู้ชี้แนะให้วิทยานิพนธ์นี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นในการประยุกต์ใช้ด้านวัฒนธรรมศึกษาผสมผสานกับการศึกษาทางศิลปะ

กราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งแก่ศิลปินผู้มาเป็นตัวอย่างศึกษาของวิทยานิพนธ์ คือ อาจารย์ฤกษ์ฤทธิ์ ตีระวนิช ที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย อาจารย์สุธี คุณาวิชยานนท์ อาจารย์ประจำหัวหน้าสาขาทัศนศิลป์แห่งนี้ และพินาวิณ ลาวัลย์ชัยกุล ศิลปินศิษย์เก่าดีเด่นคณะวิจิตรศิลป์ ม.ช. ทั้งสามคนนี้เป็นเป็นแบบอย่างของการเป็นศิลปินผู้ประสบความสำเร็จแก่นักศึกษาศิลปะและเป็นแรงบันดาลใจของข้าพเจ้าด้วยเช่นกัน

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ถนอม ช่างักดี คุณกฤติยา กาวีวงศ์ และคุณอุบัติสทธิ์ ที่เอื้อเฟื้ออำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลงานวิจัย และครอบครัววนาคงที่เป็นผู้อุปถัมภ์ เมตตากรุณาช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกการศึกษาต่อระดับปริญญาโทจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายขอกราบพระคุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ทุกท่าน ที่อบรมสั่งสอน คอยเตือนสติในการดำเนินชีวิตให้ตั้งอยู่บนความไม่ประมาท